

Mål C-200/96

Metronome Musik GmbH mot Music Point Hokamp GmbH

(begäran om förhandsavgörande
från Landgericht Köln)

”Upphovsrätt och närstående rättigheter — Rätt till uthyrning och
utlåning — Giltigheten av direktiv 92/100/EEG”

Förslag till avgörande av generaladvokat G. Tesauro föredraget den 22 januari
1998 I - 1956
Domstolens dom av den 28 april 1998 I - 1971

Sammanfattning av domen

- 1. Tillnärmning av lagstiftning — Upphovsrätt och närstående rättigheter — Direktiv 92/100 — Uthyrning och utlåning av original eller kopior av verk som skyddas av upphovsrätt — Ensamrätt till uthyrning som införts genom direktivet — Åsidosättande av principen om spridningsrättens konsumtion — Föreligger inte (EG-fördraget, artikel 36; rådets direktiv 92/100)*
- 2. Gemenskapsrätt — Principer — Grundläggande rättigheter — Rätt till egendom — Rätt att fritt utöva närings- eller yrkesverksamhet — Begränsningar — Direktiv 92/100 vilket inför en ensamrätt till uthyrning som omfattar tillverkare av ljudupptagningar — Begränsning grundad på allmänintresset — Åsidosättande av proportionalitetsprincipen — Föreligger inte (EG-fördraget, artiklarna 36 och 128; rådets direktiv 92/100)*

1. Införandet av en ensamrätt till uthyrning av verk som skyddas av upphovsrätten genom direktiv 92/100 om uthyrnings- och utlåningsrättigheter och vissa upphovsrätten närstående rättigheter inom det immaterialrättsliga området utgör inte något åsidosättande av principen om spridningsrättens konsumtion. Spridningsrätten tjänar ett annat ändamål och har ett annat tillämpningsområde.

exploatering av det skyddade verket, såsom uthyrning, vilka är av annan art än försäljning eller någon annan laglig form av spridning, blir tillåtna. På samma sätt som vid rätt till återgivning genom offentligt uppförande av ett verk, har upphovsmannen eller producenten företrädesrätt till uthyrningsrätten, trots försäljningen av den fysiska upptagning som innehåller verket.

Principen om spridningsrättens konsumtion genom att de verk som skyddas av upphovsrätten bjudits ut till försäljning av rättens innehavare eller med dennes samtycke följer av domstolens fasta rättspraxis, enligt vilken den ensamrätt som garanteras genom en medlemsstats lagstiftning om industriell och kommersiell äganderätt konsumeras när en vara lagligen har förts ut på marknaden i en annan medlemsstat av rättsinnehavaren själv eller med dennes samtycke. Konstnärliga och litterära verk kan emellertid exploateras kommersiellt i andra former än genom försäljning av ljudupptagningar som har gjorts av dessa verk.

2. Rätten att utöva närings- eller yrkesverksamhet, liksom för övrigt äganderätten, ingår bland de allmänna principerna i gemenskapsrätten. Dessa principer framstår emellertid inte som absoluta rättigheter, utan de skall beaktas med avseende på deras funktion i samhället. Följaktligen kan rätten att utöva närings- eller yrkesverksamhet, liksom äganderätten, begränsas på det villkoret att begränsningarna verkligen svarar mot ändamål av allmänintresse som gemenskapen strävar efter och att de i förhållande till ändamålet inte utgör ett oproportionerligt och oacceptabelt ingripande som skadar själva kärnan i de sålunda garanterade rättigheterna.

I det avseendet är det inte möjligt att garantera upphovsmännen en ersättning som står i proportion till det verkliga antalet uthyrningar och som tillförsäkrar dem en tillräcklig del av uthyrningsmarknaden, om de endast har rätt till ersättning i samband med försäljning till såväl enskilda personer som till uthyrare av ljudupptagningar. Den omständigheten att ljudupptagningar förs ut på marknaden kan inte medföra att andra former av

Ändamålen med direktiv 92/100 är förenliga med de ändamål av allmänintresse som eftersträvas av gemenskapen. Skyddet för den litterära och konstnärliga äganderätten, som är en del av den industriella och kommersiella äganderätten i den mening som avses i artikel 36 i

fördraget, är nämligen ett av de skäl av allmänintresse som kan motivera begränsningar för den fria rörligheten för varor. Den kulturella utvecklingen inom gemenskapen ingår dessutom bland de ändamål som fastslås i artikel 128 i fördraget, i den lydelse artikeln har fått enligt Fördraget om Europeiska unionen. Denna artikel avser i synnerhet att uppmuntra konstnärligt och litterärt skapande.

Vad beträffar frågan huruvida framställare av ljudupptagningar ingår bland dem som åtnjuter ensamrätt till uthyrning, förefaller skyddet för de oerhört stora och osäkra investeringar som framställningen av ljudupptagningar kräver, och vilka är nödvändiga för upphovsmännens framställning av nya verk, att motivera att detta skulle vara fallet. Således utgör det förvisso den mest effektiva formen av skydd att tilldela producenten en ensamrätt, bland annat med tanke på utvecklingen av ny teknologi och det allt allvarigare hot som pirattillverkning utgör, vilket gynnas av att det är synnerligen lätt att mångfaldiga ljudupptagningar. Om det inte fanns en sådan rätt skulle man riskera

att ersättningen till dem som investerar i framställningen av dessa produkter inte längre säkerställdes på ett lämpligt sätt, vilket oundvikligen skulle ha återverkningar på framställningen av nya verk.

Dessutom är skyldigheten att till förmån för framställare av ljudupptagningar, och alla andra innehavare av rättigheter till dessa, införa en ensamrätt att godkänna eller förbjuda kommersiell uthyrning av dessa produkter förenlig med avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter ("TRIPs"), vilket utgör en bilaga till avtalet om upprättande av världshandelsorganisationen.

Eftersom det inte förefaller som om de ändamål som eftersträvas skulle kunnat uppnås genom åtgärder som i högre grad gjorde det möjligt för personer eller företag specialiserade på kommersiell uthyrning av ljudupptagningar att fortsätta att fritt utöva närings- eller yrkesverksamhet, kan följderna av införandet av en ensamrätt till uthyrning inte anses vara oproportionerliga och oacceptabla.